הכל ממירין פרק ראשון תמורה ט.

מסורת הש"ס

א) [סוכה נ:; מחוסרי כפ:]. ב) [עיי' תוס' סוכה נ: ותר' מחוסרי כפ:]. ג) [בכורות יד:]. ד) [סנהדרין נח. יפה נפש]. ה) [לקמן כט:; [כ"ק סח:; ע"פ סוכ: כ"מ ו. ע"ז מג. חולין קלט. ערכין כח.]. ו) [כ"ל תמורה כ"ח בתוספה שבמשניות]. ז) [תוספתא פ"ח ה"ד]. ח) [כ"ל לאמרו לו]. ט) [לקמן יג:]. י) רש סי"ד ותה"כ תה"ד אי רש משמע של חולין לא ימיר בטוב אי בטוב להקדש סי"ד ותה"כ מה"ד טוב ורש טוב של חולין. י"ק. כ) דמי היכי ל"ק. ל) גירסת ר"ח מה"ד בכל אחרים דמיולוף משמע ס"י כ' אנשים וסה"ד ותה"כ תה"ד ולא כפי כו'. מ) נמי מהתם מנינא. ל"ק. נ) טוב חולין ברע הקדש אי אי רש דמולין בטוב הקדש מיהו טוב ברע בעלי מומין שקדם הקדשן למומן זה הכלל אזי הוסיף מן האחרים שהרי הכא הקדש הוא המתפס והה"מ. ל"ק. ס) מתו ברע טוב ברע ל"ל כו'. ל"ק. ע) ומשני אמר ר"ש. ל"ק. פ) נמי מהתם מני. ל"ק.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דמי ברע וכו' דקדש סס"ד ותה"כ מ"ה של אחרים דחילוף וכו' אנשים סס"ד ותה"כ מ"ה ולא כפי וכו' אחרים סס"ד ותה"כ מ"ה תצא זו דחילוף מנא:

גליון הש"ס

גמ' אי רע בו. ע' לקמן דף כז ע"א תוס' ד"ה בעלא: שם בהמה רבה איקר. עי' קדושין דף יח ע"ב בתי"י ד"ה טוענא וכמוסיה דף מה ע"ב בתי"י ד"ה וקפדי:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ס"מ טוב כו'. (ולא ימיר לאחו טוב ברע). וה"ק קדש טוב ברע אי רע ברע בשיבוץ בטוב דוקא וי"ס רש"י ד"ה בכמוב ולא ברע: [ב] שם חד טוב. פי' קמא: [ג] רש"י ד"ה והא בעמרי. דוסיה הוא ותמורתו ומשנינן כו'. פי' דאי מעמא דמתני' תמורתו מיוחדת דוקא אבל מעמא דכולן בכל פעם אינו ממיר אלא בהמה ומתורץ קושיית התוס':

מוסף רש"י

ברגינא טב מקרא. מצל הדיוט הוא, האומר לחבירו דלעת קטנה אני נותן לך במחיר דלעת גדולה ואם תגלה עבשיו תגלם ואם תגלה לאחיה עד שתגדל ותעשה קדש אחיה ותגדל, נותן לו ליטלה מיד שמא לא נאמר אמן ואמרנו בו אם לו שמא לא יעמוד לה לאח (סוכה נז: וב"מ יא:) בתוכות פז.). אין עונשין מן הדין. מדין קל וחומר, דיני תמותות ומלות עבה והכלמת עבודה ופסולי קדשים אתה לומד מקל וחומר אבל לא מאזהרות ושינוין (חגיגה יא:).

שיטה מקובצת

א) מומין ומן בעלי: ב) בהמה. גלוין אחר שהוכיר בהמה שמים: ג) הזורים ומן החמימים על בעלי מומין ומן בעלי מומין על החמימים יכול: ד) מום קבוע להקדישו הלמוד לומר: ה) בטוב. עי' תוס' לקמן (דף כז.): ו) מומן ולא שקדם מום קבוע להקדישן מאי: ז) עי' בהשמטות בסוף המסכת: ח) ברע. ס"א או רע מאי בטוב וכן גרים הרגמ"ה נימא קרא רע בטוב או רע מי' טוב דחולין ברע דקדוש או רע דחולין ברע דקדוש וכ"ש רע דחולין ברע דקדוש אי רע דחולין בטוב דקדוש כטוב בהרא למה לי ולפי שיטה זו השני לעולם קדשים ובן הולכת שיטה המתניתין: ט) עי' בהשמטות בסוף המסכת: י) אפילו טוב בטוב: יא) ואביי טוב בטוב מנלן דלא ימיר קסבר קי"ו: יב) ואבוי. ס"א סבר האי גילוי מילתא בעלמא הוא ל"א ואביי אסר לך הא לאו וכו' וכן גירסת הרגמ"ה ורש"י לא גרים כן: יג) הוא אלא גלוי מילתא בעלמא הוא מי: יד) עי' בהשמטות בסוף המסכת: טו) הוא דלקי אבל: טז) פחמים והתניא אין אדם מחמים בדבר: יז) עי' בהשמטות בסוף המסכת: יח) אף תמורתו מיוחדת: יט) אף תמורתו מיוחדת אמר ר"ל מודה ר"ש שממירין ומחוזרין וממירין מ"ש קדושה ראשונה דהקדש להיכן הלכה. ל"א מעיקרא: כ) אמר רשב"ל. ולתרוצי קושיא דהוא אמת הוא דמהוא דריש שאין ממירין אלא אחד באחד ומירו דרשה דבהמה איצטריך לומר רבות אחר זה יכול להמיר אפילו עד ק' דקדושה שבה להיכן הלכה: כא) עי' בהשמטו' בסוף המסכת: כב) רע בו משמע: כג) קדוש לא ימיר בטוב של חולין (טוב) וגם כאשר כתוב ברש"י בלא הגהה הוא מתישב רק הלשון אינו משמע כן דלא ימיר אותו משמע דהקדוש הוא רע בשל חולין אשר הוא טוב ממנו וכך מפרש בבכורו' פ"ב. [הוא לשון רב"א]: כד) (לפ"ה כלפן היה הגמה כן הגר יומתק ותכל על לפמרן): כה) הכלל השני היא: כו) האחרים שאומרים השני הוא הנחסם תיבות שהרי הכא האחד נמחק:

שנאמר [א] לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב. [ב] טוב קודם ברע לחולין או רע לקדש בטוב לחולין זה הכלל [ג] הראשון הוא הקדש: **איזהו** טוב ברע בעלי מומין שקדם הקדישן למומן. זהו הפן מן האחרים [ד] שהרי הכא האחד הוא המתפס: **לאביי** חד בטוב אייתורי מייתי. ולרבא תרוייהו דהוה מצי למכתב ולא ימיר אותו ברע או רע וקשה מהיא דפ"ב דבכורות (דף יד:) דאמר הטמא רע לקדש בטוב לחולין אמרת לא טוב לקדש ברע לחולין מינעיא משמע דטוב ברע מיותר למעוטי היכא דקדש מומן להקדישן דלא מתפיקין בתמורה ואין זה לא כאביי ולא כרבא ועוד קשה מאי קאמר טוב ברע מינעיא והא מיעטיה ליתיר דנתפס רע לחולין בטוב לקדש ויש לומר דהתם הכי קאמר לכתוב דתמנא ולא ימיר [ה] אותו רע בטוב או ברע טוב ברע למה לי כלומר טוב ל"ל אבל לא קאמר דיעמוק מטוב ברע כו' אלא מטוב לגב והיינו כאביי: **והא** מעמא דרבי שמעון משום הוא [ו] הוי אמר רבי שמעון בן לקיש מודה רבי שמעון דממירין וחוזרין וממירין. ופרש"י לגשון לאמון דמירון הוא ומשום הכי אמר בהמה בבהמה ודוקם הוא דאדרבה לדברי רבי שמעון משמע דבהמה מדא משמע ולא שנים והיכי קאמר דמפיק מיניה דממירין וחוזרין וממירין ול"ל פרש"י דגרס מעיקרא אמר להן רבי שמעון מוסיה הוא ותמורתו וכי חזא דדרשי רבנן מבהמה בבהמה אמר להון מיהו [ז] מהתם נמי מצי למילף טעמא דידי ורבש"ל מימרא דנפשיה קאמר ולאו לתרוצי הך פירכא אמת:

[ח] בוצינא [ט] טב מקרא: **מתני'** [א] ממירין מן הצאן על הבקר ומן הבקר על הצאן ומן הכבשים על העזים ומן העזים על הכבשים מן הזכרים על הנקבות ומן הנקבות על הזכרים מן התמימים על בעלי מומין [ב] מן בעלי מומין על התמימים שנאמר [ג] לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב ואיזהו טוב ברע בעלי מומין שקדם הקדישן את מומן: **גמ'** מנא הני מילי דתנו רבנן בהמה [ד] בבהמה מכאן שממירין מן הצאן על הבקר ומן הבקר על הצאן מן הכבשים על העזים ומן העזים על הכבשים ומן הזכרים על הנקבות ומן הנקבות על הזכרים [ה] ומן בעלי מומין על התמימים ומן התמימים על בעלי מומין יכול אפילו קדם מום [ו] להקדישן ת"ל לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב [ז] ואיזהו טוב ברע בעלי מומין שקדם הקדישן את מומן [ח] מאי תלמודא אמר אביי [ט] גימא קרא לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע [י] או רע בו בטוב אחרינא ל"ל שמע מינה [א] טוב מעיקרו עושה תמורה [ב] רע מעיקרו אין עושה תמורה רבא אמר תרוייהו טוב ייתורי מייתרי אם כן נכתוב קרא לא יחליפנו ולא ימיר אותו ברע *או רע בו למה לי למכתב תרוייהו טוב [ג] חד טוב אפי' [ד] בטוב נמי כי ממיר לקי ואידך טוב מעיקרו עושה תמורה רע מעיקרו אין עושה תמורה ואביי [ה] אמר קל וחומר הוא [ו] ומה טוב ברע דעלויי קא מעלי ליה לקי טוב בטוב דכי הדדי גינהו לא כל שכן דלקי ורבא [ז] אין עונשין מן הדין ואביי [ח] אמר לך הא לאו דינא הוא [ט] מי גרע טוב מרע תנו רבנן לא יחליפנו בשל אחרים ולא ימיר אותו בשל עצמו [י] ולכתוב לא יחליפנו ולא בעי לא ימיר אותו אי כתב הכי הוה אמינא תצא זו ותכנס זו הוא [יא] דתילקי אבל ממיר דתרוייהו קא מקדיש להו אימא לא לקי קא משמע לן האי בשל אחרים היכי דמי אי נימא בהמה דהקדש דידיה וחולין דעלמא מי מצי מקדיש [2] איש כי יקדיש את ביתו קדש לה' [3] אמר רחמנא מה [4] ביתו ברשותו אף כל ברשותו ואלא בהמה דהקדש דעלמא וחולין דידיה [5] מי מתפיס [יב] בדבר שאינו שלו לעולם בבהמה דהקדש דעלמא וחולין דידיה [6] כגון דאמר מריה דבהמה דהקדש כל הרוצה להמיר בבהמתו יבא וימיר [יג]: **מתני'** [7] ממירין אחד בשנים ושנים באחד אחד במאה ומאה באחד ר"ש אומר אין ממירין אלא אחד באחד שנאמר שנאמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש מה הוא מיוחד אף [יד] [8] היא מיוחדת: **גמ'** מנא ה"מ דת"ר [9] בהמה בבהמה מכאן שממירין אחד בב' וב' באחד אחד במאה ומאה באחד ר"ש אומר אין ממירין אלא אחד באחד שנאמר בהמה בבהמה ולא בהמה בבהמות ולא בהמות בבהמה [10] אמר לו מצינו בהמות שקרויה בהמה שנאמר [11] ובהמה רבה ור"ש *בהמה רבה איקרי בהמה סתם לא איקרי וטעמא דר"ש משום בהמה הוא והא טעמא דר"ש משום הוא מה הוא מיוחד אף [טו] תמורה מיוחדת מעיקרא אמר להן ר"ש מן והיה הוא ותמורתו וכי חזא דדרשי רבנן מבהמה בבהמה אמר להם איהו מהתם נמי מצינן למילף טעמא דידי אמר [12] ר"ל מודה ר"ש שממירין וחוזרין וממירין מ"ט קדושה ראשונה דהקדש להיכן הלכה ורבי יוחנן אמר כשם שאין ממירין ב' באחד כן אין ממירין וחוזרין וממירין תניא כוותיה דרבי יוחנן תניא כוותיה דר"ל תניא כוותיה דרבי יוחנן כשם שאין ממירין אחד בשנים כך אין ממירין וחוזרין וממירין תניא כוותיה דר"ל יכול כשם שאר"ש שאין ממירין שנים באחד כך אין ממירין וחוזרין וממירין ת"ל והיה הוא ותמורתו [13] אפילו במאה [טז] בעי רבי אבין לדברי האומר [יז] אין ממירין וחוזרין וממירין הפריש אשם להתכפר בו והמיר בו והומם

עין משפט נר מצוה

קז א מי' פ"א מהל' תמורה הל"י"ד:
קח ב מי' פ"ו מהל' ערכין הל' כב:
קט ג ד מי' פ"א מהל' תמורה הל"י"ב:
ק ה מי' שם הל"י"ד:
קא ו מי' שם הל"י"ט:

תורה אור השלם

1. לא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בָּרָע אוֹ רָע בַּטּוֹב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בְּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וְתֻמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ.
ויקרא כז י
2. וְאִישׁ כִּי יַקְדִּישׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהִעֲרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם:
ויקרא כז יד
3. וְאֲנִי לֹא אֹרֵשׁ עַל נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֶשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתִּים עֶשְׂרֵה רִבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יְמִינוֹ לִשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה:
יונה ד יא

רבינו גרשום

שמוכר בכורו לישראל נראה כמוכרו לו בזול בשביל שכשיולד לו בכור שיתנהו לו ולא לאחר אסור): ל"א אי שרית ליה לזבוני לישראל דילמא מעכב ליה ישראל לבכור דהוי בתוך עדריה עד דנפיל ביה מומא ואמר בכור זה מכר לי כהן בפומו ומשתמש ליה ולא יהוב בכורו לכהן: ומי מצי למימר הכי והא אמר רב יהודה כו' ט). (והראשית הוא בכור): רמב"ר. שהוא ברי ושמן יותר מאחרים: אמרו ליה. (והא) [והתם] במתניתין מוכחא מילתא דא"ל א"ל כהן בתוך הומן [ונהו] ולא יהוב ליה דמי מידי (כהן לישראל)] [ישראל לכהן] הילכך מיחזא ככהן הסמייע [בבית הגרגוטן] דבההוא הנאה קא יהוב ליה ניהליה שפוטרו מטיפולו הכא כיון דמוכרו דיהבינן להון דמי לא מיחזי ככהן הסמייע: מאי אמרת דלמא מוחיל כהן לבניה שנתנו לו בפחות מדמיו לא עביד דסבר בוצינא טב מקרא מוטב ריוח מרעע שאטול עכשו שאסכינו לו בשויו טלחתה עכשו ובשביל ריוח של אחר זמן ל"א מר זוטרא כו': אמרו ליה לא סבירא לן [דרב הונא] ועוד דהא מיזבן קא זבנינן אמר להו ולא סבירא לכו מתני' שאמרה כרב הונא בריה דרב יהושע אמרו ליה לא דמי דהתם מוכח מילתא כיון דיהב ליה בלא דמי אבל הכא מיזבן קא זבנינן ולא מיחזי ככהן הסמייע: מן החמימין. של חולין על בעלי מומין של קדשים: מן בעלי מומין. של חולין על תמימין של קדשים שנאמר לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב: ואיזהו טוב ברע. הם של חולין ברע של קדשים מגלן דבעל מום איקרי רע דכתיב כל מום רע היינו שקרם הקדישן את מומן דדמפרש בגמרא [ומן המימין על חולין על בעלי מומין של קדשים יכול אפי' קדם מום קבוע להקדישן ת"ל כו': איזהו טוב של חולין ברע של קדשים. באותו שקרם הקדשו למומן): **גמ'** מאי תלמודא. היכי משמע מהבא [1] דרשני קרא ואמר בטוב דלא איצטריך דניתיב קרא טוב ברע או רע ולא ליימא בטוב דכיון דקא' אי רע [והיינו] משמע בטוב ואמאי אמר תו בטוב אלא טוב מעיקרא עושה תמורה היינו שקרם הקדשו למומו [ולא רע מעקרו והיינו שקרם מומו]: רבא אמר פתרייהו טוב מצי לפתר. דתרוייהו מיתרי (ר"ח) [אלא] חד טוב אתא [ראפילו] טוב בטוב לא ימיר [דאין אדם רשאי להמירן] חד בטוב לטוב מעיקרא כו' [קל וחומר הוא רע של קדשים בטוב דחולין דקא מפיק רע דקדש ומיתתי טוב דחולין במקומו לא ימיר. טוב בטוב דכי הדדי נגהו דלא קא מעלי ליה כ"ש דלקין]: ואביי. סבר גלוי מילתא בעלמא הואיל ולקי על האי [לקי גם אהאין] לישנא אחרינא לאו דינא הוא אלא מסילא מצית ילפת דמי גרע טוב [2] לרע (דכתיב לא יבקר בין טוב לרע) דקא מעלי ליה דלקי טפי מטוב בטוב דלא קא מעלי ליה ולא לקי אלא ש"מ דטוב בטוב נמי לקי אע"ג דלא כתב ביה [לאון]: בשל אחרים. חולין של אחרים ולא ימיר אותו (בשל הקדש) של עצמו: כי כתב. לא יחליפנו דמשמע בשל אחרים: הוה אמינא תצא זו ותכנס זו הוא דלקי. שליקח בהמה חברו ונותן לו זו ומוציא האחרת לחולין: אבל מימר. בשל עצמו: דתרוייהו מצי מקרינא להו אימא לא לקי. אלא לקדיש לתרוייהו וליפטר קס"ל דלא אלא לקי: [ושעמא דר' שמעון משום. בהמה ולא בהמות כו': ואמר ריש לקיש. אע"ג דאמר ר' שמעון אין מימר אלא אחד באחד מדה ר' שמעון שממירין וחוזרין וממירין באותה בהמת הקדש אפילו מאה אחד באחד בזה אחר זה וקא יליף האי סברא מן בהמה בבהמה ולא בהמה בבהמות הרבה ביחד אבל על בהמה אחת ממירין וחוזרין וממירין בזה אחר זה בהמות הרבה דהיינו נמי אחד באחד: ל"א מעיקרא במתניתין אחדר להו מן דהיה הוא וגו' ובברייתא דבעו רבנן למילף מן בהמה בבהמה אמר להו אדרבה בבהמה בבהמה לא משמע אלא אחד באחד. ולהאי לישנא אמר ריש לקיש הוי ריש מימרא]: קדושתא קמייתא להיכן אזלא. דהא כתיב הכא ותמורתו יהיה קדש: [ולדברי האומר אין ממירין וחוזרין וממירין הפריש אשם להתכפר בו והמיר בו. בהמה אחת.

ט) תוס' ל"ל אלא מ"כ כהן עמו ומודה דהכסיל הוא של הישראל. כ) נראה דל"ל היכי משמע מהכא דמיירי בקדש הקדשן את מומן: מרגלי קדש ויכו. ג) נראה דל"ל דאין נשים דקא מעלי ליה דלקי טפי.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com